

4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο

Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό

4 & 5
Νοεμβρίου
2023

Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας μέσω προσβάσιμων εξατομικευμένων ψηφιακών παιχνιδιών

Δροσινού Κορέα Μαρία

Επ. Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

drossinou@hotmail.com, drossinou@uop.gr

Αλεξόπουλος Παναγιώτης

Αριστούχος Τμήματος Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

panagiotialexoroulos@gmail.com

Θεωρητικό υπόβαθρο εργασίας

Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας ορίζεται από
τους εκπαιδευτικούς με τα αφηγήματα

- › του ατομικού,
- › του οικογενειακού,
- › του σχολικού ιστορικού,
- › την διάγνωση και
- › το στόχο των διδακτικών παρεμβάσεων.

Θεωρητικό υπόβαθρο- Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας

Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας ορίζεται από τα αγαπημένα παιχνίδια των παιδιών όπως αυτά εκφράζονται στο πλαίσιο

- › των ατομικών ενδιαφερόντων,
- › των οικογενειακών δραστηριοτήτων
- › των σχολικών μαθημάτων,
- › της αξιολόγησης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
- › των διαφοροποιημένων και διδακτικά δομημένων παρεμβάσεων.

Θεωρητικό υπόβαθρο- Η παιδαγωγική
θεώρηση της ατομικότητας και το
ψυχοπαιδαγωγικό παιχνίδι [Winnicott]

Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας ορίζεται από τα ψυχοπαιδαγωγική θεώρηση των παιχνιδιών. Σύμφωνα με D.W. Winnicott, αυτό που κάνει την ζωή να αξίζει, είναι η δημιουργική προσέγγιση του κόσμου. Από που προέρχεται, όμως, η δημιουργικότητα και πώς μπορούμε να την αναπτύξουμε - είτε στον εαυτό μας είτε στους άλλους:

- › "Το παιχνίδι και η πραγματικότητα" καταπιάνεται το θεμελιώδες ζήτημα του ατομικού εαυτού και της σχέσης του με τον έξω κόσμο.
- › Ο Winnicott δείχνει πώς κάθε άτομο έχει την ευκαιρία να απολαύσει μια πλούσια και ικανοποιητική ζωή μέσα στην κουλτούρα της εποχής του, αν καλλιεργήσει την δημιουργικότητά του.

Θεωρητικό υπόβαθρο- Η παιδαγωγική
θεώρηση της ατομικότητας και το
ψυχοπαιδαγωγικό παιχνίδι [Winnicott]

1. Μεταβατικά αντικείμενα και μεταβατικά φαινόμενα
2. Ονειρεύεσθαι, φαντασιώνειν και ζην
3. Παίζουν: θεωρητική τοποθέτηση
4. Παίζουν: δημιουργική δραστηριότητα και η αναζήτηση του εαυτού
5. Η δημιουργικότητα και οι απαρχές της
6. Η χρήση αντικειμένου και το σχετίζεσθαι μέσω ταυτίσεων
7. Ο τόπος της πολιτισμικής εμπειρίας
8. Ο τόπος όπου ζούμε
9. Ο καθρεφτικός ρόλος της μητέρας και της οικογένειας
10. Σύγχρονες έννοιες : προσβάσιμα ψηφιακά παιχνίδια

Θεωρητικό υπόβαθρο- Η παιδαγωγική
θεώρηση της ατομικότητας και τα
προσβάσιμα ψηφιακά παιχνίδια

Σύμφωνα με Haim Ginott το παιχνίδι θεωρείται ως η φυσική γλώσσα του παιδιού, ως το κυρίαρχο μέσο επικοινωνίας και έκφρασης, όπου μέσα από αυτό μπορεί όχι μόνο να εξωτερικεύσει τα συναισθήματά του, αλλά να δείξει επαρκέστερα από ό,τι με λόγια, το πώς αισθάνεται για τον εαυτό του ή για τα σημαντικά πρόσωπα και γεγονότα της ζωής του.

Τα προσβάσιμα ψηφιακά παιχνίδια απαιτείται να χρησιμοποιούνται ως μέσο έκφρασης, στην ανάπτυξη της φαντασίας του, ενώ παράλληλα να βοηθά στην ανακάλυψη νέων τρόπων αντίληψης και αντιμετώπισης της πραγματικότητας.

Όπως το παιδί χρειάζεται την στοργή και την αγάπη για να αναπτυχθεί έτσι στην σημερινή εποχή της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης χρειάζεται και το προσβάσιμο ψηφιακό παιχνίδι. Αυτό αξιοποιείται ως ένα μέσο απόδοσης νοήματος όσων συμβαίνουν στη ζωή του αλλά και ένας τρόπος, να προσδιορίσει το δικό του ρόλο σε αυτές τις καταστάσεις.

Θεωρητικό υπόβαθρο

- › Σύμφωνα με την Garvey (1977) το **παιχνίδι** είναι μια συναρπαστική διαδικασία με ιδιαίτερη σημασία για τον/την παίκτη/τρια, καθώς παρέχει ισχυρά κίνητρα και επιλογές.
- › Το ψηφιακό παιχνίδι **ενισχύει τη μάθηση**, καθώς **κινητοποιεί** το ενδιαφέρον των μαθητών και τους **εμπλέκει** ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Θεωρητικό υπόβαθρο

- › Η παραπάνω παραδοχή λαμβάνεται υπόψη για την ανάπτυξη «**σοβαρών εκπαιδευτικών παιχνιδιών**», που συνδυάζουν την ψυχαγωγία με την εκπαίδευση, δίνοντας ωστόσο μεγαλύτερη έμφαση στην τελευταία (Mayer, 2019).
- › Υπό αυτό το πρίσμα, ενθαρρύνεται ο σχεδιασμός **προσβάσιμων εφαρμογών** με εξατομικευμένες παιγνιώδεις δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας στο πλαίσιο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης [ΕΑΕ] σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, με έμφαση σε όσους παρουσιάζουν Διαταραχές Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα [**ΔΕΠΥ**].

Θεωρητικό υπόβαθρο

- › Η **Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής ή και Υπερκινητικότητας** (ΔΕΠ-Υ) αποτελεί μια συχνή συμπεριφορική διαταραχή και τη συχνότερη νευροαναπτυξιακή διαταραχή στην παιδική και εφηβική ηλικία.
- › Συνδέεται με συμπτώματα **συγκέντρωσης και εύρους προσοχής -απροσεξία-** και **υπερκινητικότητας**.
- › Διακρίνονται οι **εξής τύποι**: ΔΕΠ-Υ1 (απρόσεκτος τύπος), ΔΕΠ-Υ2 (υπερκινητικός - παρορμητικός τύπος) και ΔΕΠ-Υ3 (συνδυασμένος τύπος), (DSM-V, 2013).

Θεωρητικό υπόβαθρο

- › Μελέτες δείχνουν θετικά αποτελέσματα από την αξιοποίηση των **Νέων Τεχνολογιών** [NT] σε άτομα με ΔΕΠ-Υ (Lakes, 2022).
- › Είναι χαρακτηριστικό, πως ο Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων (**FDA**) ενέκρινε μια ψηφιακή θεραπευτική συσκευή που βασίζεται σε **ψηφιακά παιχνίδια** για τη διαχείριση της ΔΕΠΥ στην ηλικιακή ομάδα 8-12 ετών (για συνδυασμένο ή απρόσεκτο τύπο) (Pandian, 2021).

Σκοπός και υποθέσεις της έρευνας

Σκοπός της έρευνας

- › Η παρούσα εργασία στοχεύει να αναδείξει τη παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας με την δημιουργία εξατομικευμένων και διδακτικά διαφοροποιημένων **ψηφιακών παιχνιδιών** σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες με έμφαση σε μαθητή με ΔΕΠ-Υ.
- › Για το λόγο αυτό ακολουθεί τις παιδαγωγικές αρχές της **μαθητοκεντρικότητας**, της **ομαδοσυνεργατικότητας** σύμφωνα με τη φιλοσοφία του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής [**ΠΑΠΕΑ**] (Χρηστάκης, 2000, 2011).

Υποθέσεις της έρευνας

Διερευνάται αν ο εκπαιδευτικός, όπως ο φιλόλογος μπορεί να

- › σκεφτεί την παιδαγωγική αναγκαιότητα
- › κατασκευάσει τέτοιου είδους «ψηφιακές γνωστικές μηχανές»,
- › δημιουργήσει εξατομικευμένες παιγνιώδεις δραστηριότητες,
- › προκειμένου να προωθήσει την ενταξιακή εκπαίδευση.

Μεθοδολογία έρευνας

Μεθοδολογία- παιδαγωγικό εργαλείο ΣΑΔΕΠΕΑΕ

- › Στη μεθοδολογία, ακολουθούνται οι άξονες που καθορίζει το παιδαγωγικό εργαλείο **ΣΑΔΕΠΕΑΕ**. Αυτοί αναφέρονται σε ένα **[Σ]**τοχευμένο, **[Α]**τομικό, **[Δ]**ομημένο Διδακτικά Διαφοροποιημένο **[Ε]**νταξιακό **[Π]**αιδαγωγικό Πρόγραμμα Παρέμβασης **[Ε]**ιδικής **[Α]**γωγής και **[Ε]**κπαίδευσης (Δροσινού Κορέα 2017, 2020, 2023).

Μεθοδολογία

- › Στη μεθοδολογία, έμφαση δόθηκε στην παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας σύμφωνα με το [A] στο παιδαγωγικό εργαλείο
- › **Σ-[A]- ΔΕΠΕΑΕ** (Δροσινού Κορέα 2017, 2020, 2023).

Σ-[A]-ΔΕΠΕΑΕ

Μεθοδολογία- - παιδαγωγικό εργαλείο ΣΑΔΕΠΕΑΕ

Παιδαγωγική
θεώρηση της
ατομικότητας

Πρώτη φάση:
συστηματική
εμπειρική
παρατήρηση

1. Ατομικό αφήγημα
2. Οικογενειακό αφήγημα
3. Σχολικό αφήγημα
4. Διάγνωση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
5. Στόχος παρέμβασης

**Φάσεις
ΣΑΔΕΠΕΑΕ**

Πέμπτη φάση:
αξιολόγηση
διδασκτικής
παρέμβασης

Δεύτερη φάση:
Άτυπη Παιδαγωγική
Αξιολόγηση (ΑΠΑ) με
παρατηρήσεις
βασισμένες στις
λίστες ελέγχου
βασικών δεξιοτήτων

Τέταρτη φάση:
διδασκτική
παρέμβαση με την
υλοποίηση της
διαφοροποιημένης
εργασίας

Τρίτη φάση:
σχέδια
δομημένης και
διαφοροποιημένης
διδασκτικής
εργασίας

Προσβάσιμα ψηφιακά παιχνίδια

Μεθοδολογία- - παιδαγωγικό εργαλείο ΣΑΔΕΠΕΑΕ

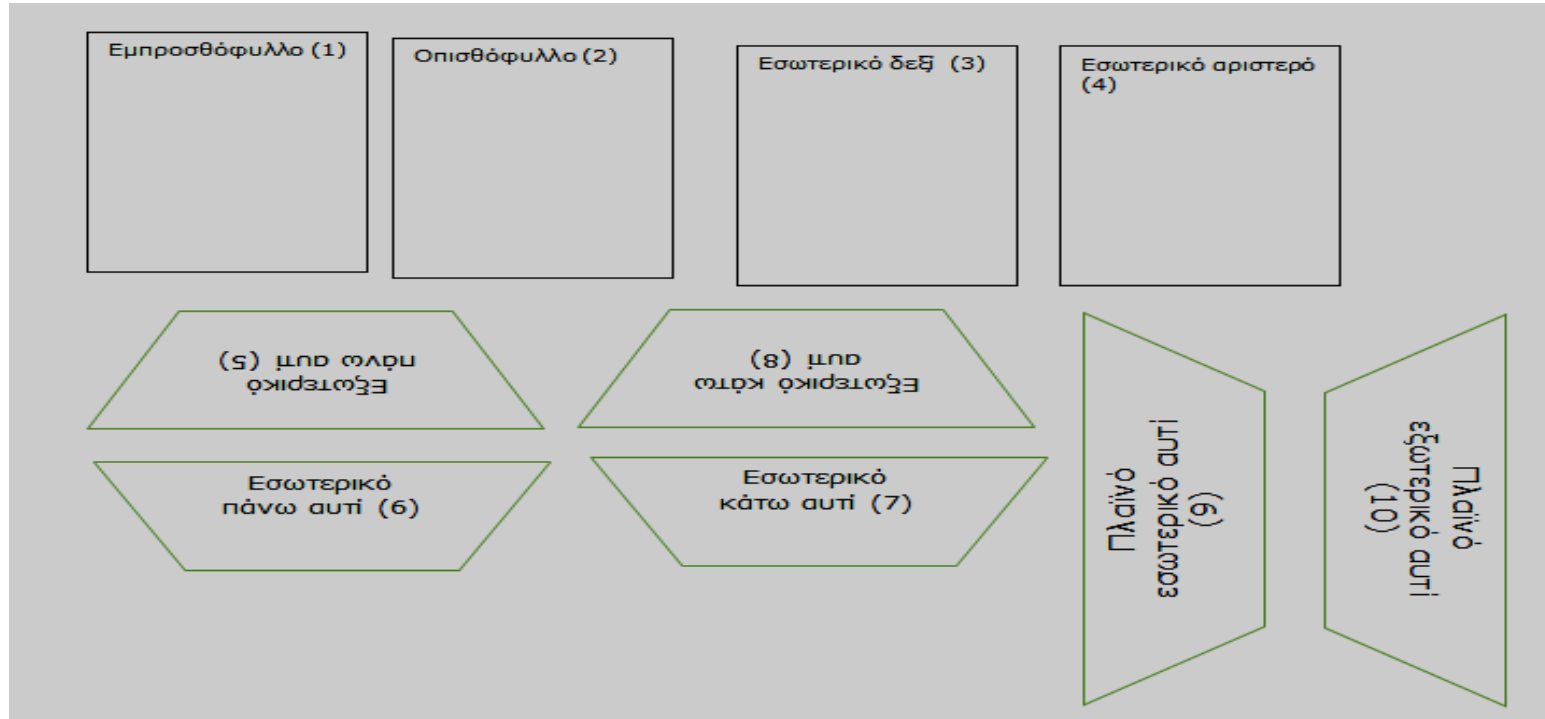
- › Βάσει του παιδαγωγικού εργαλείου **ΣΑΔΕΠΕΑΕ**, κατασκευάστηκε προσβάσιμη ιστοσελίδα – «**ψηφιακή γνωστική μηχανή**» με παιγνιώδεις εξατομικευμένες δραστηριότητες.
- › Ακολουθώντας την ατομικοκεντρικότητα βάσει του Σ-[Α]- ΔΕΠΕΑΕ, **ικανοποιείται το άτομο** που παίζει – ακολουθώντας κανόνες -, ενώ προωθείται και η **ομαδοσυνεργατικότητά** του, σύμφωνα με το παιχνίδι.

Μεθοδολογία- περιορισμοί

- › Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας περιορίζει την χωρίς παιδαγωγική σκέψη δημιουργία και σχεδιασμό ηλεκτρονικών προσβάσιμων ψηφιακών εφαρμογών.
- › Προυποθέτει την γνώση και την εξοικείωση του εκπαιδευτικού με τις **τρισδιάστατες γνωστικές μηχανές παιχνίδια όπως το διαφοροποιημένο ντοσιέ.**
- › **Συνιστάται ως εναλλακτική διαφοροποίηση στην δόμηση της διδακτικής παρέμβασης με την παράλληλη χορήγηση τρισδιάστατων «παραδοσιακών» μέσων.**
- › Στο επίκεντρο τοποθετούνται οι ιδιαιτερότητες που προσδιορίζουν την ατομικότητα του μαθητή.

Μεθοδολογία- κατασκευή παινιδιού

Μέρη γνωστικής μηχανής

Συμπεράσματα, προτάσεις και περιορισμοί

Συμπεράσματα [1]

- › [1] Ο εκπαιδευτικός - **φιλόλογος μπορεί να κατανοήσει την παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας.**
- › [2] Η ατομικότητα του μαθητή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να υποστηριχτεί μέσω του εργαλείου Σ-[Α]- ΔΕΠΕΑΕ.
- › [3] Τα προσβάσιμα εξατομικευμένα παιχνίδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν **παράλληλα με την χορήγηση συμβατικών, τρισδιάστατων μέσων.**

Συμπεράσματα [2]

- › **[4] Ο εκπαιδευτικός - φιλόλογος μπορεί να υποστηρίξει με** εξατομικευμένες ψηφιακές γνωστικές μηχανές όπως στην περίπτωση μαθητή με την διάγνωση της ΔΕΠ-Υ.
- › [5] Οι παιγνιώδεις διαφοροποιημένες δραστηριότητες δομήθηκαν με ορισμένη σειρά στις διδακτικές στοχευμένες παρεμβάσεις σύμφωνα με το [Δ] του παιδαγωγικού εργαλείου ΣΑ-Δ]-ΕΠΕΑΕ προκειμένου να είναι προσβάσιμες στην περίπτωση μαθητή με ΔΕΠ-Υ.

Winnicott, D. (1976). *Το παιδί, η οικογένεια και ο εξωτερικός κόσμος*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Winnicott, D.W. (1999). *Παιχνίδι και πραγματικότητα*. (Ν. Σαμοθράκη, Ed., & Γ. Καλομοίρης, Trans.) Αθήνα: Αρμός.

Δροσινού Κορέα Μ. (2022). *Πορτοφόλιο ειδικής αγωγής και παρεμβάσεις στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ατομική μέθοδος μελέτης και κατανόηση κειμένων*. Πάτρα: OPPORTUNA.

Δροσινού Κορέα, Μ. (2020). Αφηγήματα για το "πότε" και "με ποιο τρόπο" πραγματοποιείται η αξιολόγηση των νευροαναπτυξιακών διαταραχών. In *Εγχειρίδιο ειδικής αγωγής και αφηγήματα εκπαίδευσης* (pp. 315-330). Πάτρα: OPPORTUNA .

Δροσινού Κορέα, Μ. (2017). Μεθοδολογίες παρέμβασης ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Κεφ.6. In *Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση: Η "δια" της ειδικής αγωγής πρόταση εκπαίδευσης των παιδιών και νέων με ιδιαιτερότητες*. (pp. 473-541). Πάτρα: OPPORTUNA.

Δροσινού Κορέα, Μ.; Αλεξόπουλος, Π. (2023). Διδακτικές παρεμβάσεις κοινωνικών δεξιοτήτων με ψηφιακές γνωστικές μηχανές σε μαθητή με αυτισμό. *8 Διεθνές Συνέδριο για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας (τόμ. Α')*, (pp. 736-745). Αθήνα.

Κόρπα, Τέρψη. (2013). *Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας Οδηγίες για εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: ΔΕΠΥ, Ελληνική Εταιρεία Μελέτης.

Πόρποδας, Κ. (2002). Η ανάγνωση και η κατανόηση των κειμένων. Κεφάλαιο 8. In *Η Ανάγνωση. Γνωστική ανάλυση, Ψυχολογικοί παράγοντες, Επίδραση της γλώσσας, Μάθηση και διδασκαλία, Εκπαιδευτικές προεκτάσεις και εφαρμογές* (pp. 403-440). Πάτρα: Αυτοέκδοση.

Ρούσσοις. Π. (2011). *Γνωστική ψυχολογία, οι βασικές γνωστικές διεργασίες*. Αθήνα: Τόπος.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2009). *Δραστηριότητες Μαθησιακής Ετοιμότητας, Βιβλίο για τον Εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης*. (Μ. Δροσινού, Επιμ.) Αθήνα: Οργανισμός εκδόσεως διδακτικών βιβλίων.

Χρηστάκης, Κ. (2000). *Ιδιαίτερες δυσκολίες και Ανάγκες στο Δημοτικό Σχολείο*. Αθήνα: Ατραπός.

Χρηστάκης, Κ. (2013). Διδακτικό πρόγραμμα. In *Προγράμματα και Στρατηγικές Διδασκαλίας: Για Άτομα Με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Σοβαρές Δυσκολίες Μάθησης* (pp. 127-172). Αθήνα: Διάδραση.

Χρηστάκης, Κ. (2023). Η Εκπαίδευση των ΑμΑ και των ΑμΕΕΑ: Σύγχρονες τάσεις- Σχολική Ένταξη. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*(100), pp. 3-10.

Σας ευχαριστούμε πολύ!

Δροσινού Κορέα Μαρία
Επ. Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
drossinou@hotmail.com, drossinou@uop.gr

Αλεξόπουλος Παναγιώτης
Αριστούχος Τμήματος Φιλολογίας,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
panagiotialexopoulos@gmail.com

4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο

Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη
στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό

4 & 5
Νοεμβρίου
2023

Η παιδαγωγική θεώρηση της ατομικότητας μέσω προσβάσιμων εξατομικευμένων ψηφιακών παιχνιδιών

Δροσινού Κορέα Μαρία

Επ. Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο
Πελοποννήσου

drossinou@hotmail.com, drossinou@uop.gr

Αλεξόπουλος Παναγιώτης

Αριστούχος Τμήματος Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

panagiotialexoroulos@gmail.com